Augustin Vondráček

O jisté prostorové křivce stupně pátého

Časopis pro pěstování matematiky a fysiky, Vol. 54 (1925), No. 4, 339--340

Persistent URL: http://dml.cz/dmlcz/122322

O jisté prostorové křivce stupně 5ho.

Dr. techn. *Aug. Vondráček.*

Budiž dána sborcená plocha stupně 3. K^3 řídícími útvary: kuželosečkou k v π, přímkou dvojnou d o stopníku P na k a přímkou a, pak plocha 2. stupně K^2 kuželosečkou l v π a površkami a, b ji protínajícími (pro sestrojení možno za kuželosečky k, l volit kružnice, přímku $a \perp \pi$). Obě plochy mající společnou přímku a, protínají se ještě v prostorové křivce stupně pátého k^5.

Stanovme především průsečíky D, ${}^1D$ (reál. neb združ. imaginárné) dvojné přímky d s plochou K^2. Body tyto jsou zřejmě dvojnými body křivky k^5, jichž tečny jsou průsečnicemi vždy tečné roviny ke K^2 a dvou tečných rovin ke K^3 v oněch bodech.

Libovolná rovina dvojnou površkou d proložená protne K^3 ještě v jedné površce, K^2 v jisté kuželosečce a oba tyto útvary se protnou ve dvou bodech, z nich jeden padne na část proniku, totiž na přímku a; dostaneme tedy v každé rovině jen jediný bod křivky k^5, jež je tudíž křivkou racionálnou; její průmět do π směrem dvojné površky d je opět křivka stupně 5., mající v bodě P bod čtyřnásobný, který představuje 6 bodů dvojných (t. j. obecně bod k nás. $= \dfrac{k(k-1)}{2}$ bodům dvojným), t. j. maximální počet dvojných bodů rovinné křivky stupně 5.

Pro konstrukci jednotlivých bodů křivky k^5 položme společnou přímkou a libovolnou rovinu ϱ (tedy kolmou k π), jež protne K^3 ve dvou površkách ${}^1m$, ${}^2m$, hyperboloid K^2 v površce m. Průsečíky ${}^1M \equiv (m, {}^1m)$, ${}^2M \equiv (m, {}^2m)$ jsou body křivky průsečné.

Tečnu v bodě na př. ${}^1M$ sestrojíme jako průsečnici rovin tečných k hyperboloidu K^2 a k některému hyperboloidu dotyčnému plochy K^3 podél površky ${}^1m$.

Sestrojme hned hyperboloid oskulační podél této površky ${}^1m$. Bude určen třemi soumeznými površkami. Jeho stopa na π jde tedy bodem stopním P, bodem a_1 a oskuluje řídící kuželosečku k v stopníku I přímky ${}^1m$. Je tedy tato stopní kuželosečka v centrické kolineaci s kuželosečkou k pro střed kolineace I a osu kolineační PI. Pronik tohoto oskulačního hyperboloidu s plochou K^2 je křivka, jež průsečnou křivku k^5 v bodě ${}^1M$ oskuluje. Je to křivka stupně 3., ježto obě plochy mají přímku a společnou; tím je úloha sestrojiti oskulační kružnici křivky k^5 převedena na známou konstrukci oskulační kružnice prostorové křivky stupně 3. Je zároveň zřejmo, že všecky oskulační křivky 3. st. jdou oněmi dvojnými body D, ${}^1D$ na přímce dvojné d. Veškeré oskulační hyperboloidy površek plochy K^3 oskulují svými stopami řídící kuželosečku k v π. Každá ze stopních kuželoseček osk. hyperboloidů protne stopu l plochy K^2 mimo bod a_1 ještě ve třech bodech, jakožto průsečík oskulační křivky 3. stup. s půdorysnou. A tyto trojiny bodové na kuželosečce l tvoří bodovou involuci 3. stupně, ježto každá skupina bodová je jednoduše promětně přiřazena k jediné přímce $\Delta \equiv Pl$, jakožto kolineační ose mezi stopou oskul. hyp. a kuželosečkou k a určující na k onen bod oskulace l jakožto střed kolineační. Tedy:

Veškeré oskulační křivky 3. stupně naší křivky 5. stupně jdou dvěma pevnými body D, ${}^1D$ na přímce dvojné d a vytínají na stopě l plochy K^2 kubickou involuci.

Ježto tato involuce má 4 elementy koincidující, stane se celkem čtyřikrát, že oskulační křivka 3. stupně se zároveň kuželosečky l dotýká.

Je patrno, že ona kubická involuce bodová vznikne nejen na stopní kuželosečce l, ale na každé kuželosečce plochy K^2, jejíž rovina protne pl. K^3 též v kuželosečce jako části průseku, tedy v každé rovině tečné plochy K^3; dostaneme tak tedy ∞^2 kub. involuci bodových na kuželosečkách plochy K^2.

*

Sur une courbe gauche du 5ième ordre.

(Extrait de l'article précédent.)

Cette courbe est définie comme l'intersection d'une surface gauche du 3ième K^3 ordre avec un hyperboloïde K^2, ces deux surfaces ayant une directrice commune. Pour chaque point de la courbe on peut construire une courbe osculatrice du 3ième ordre dont les intersections forment sur les sections coniques de K^2, situés dans les plans tangents de K^3, une involution cubique ponctuelle.